

**Ami összeköt...-a Szabolcsot, Szatmárt, Bereget más megyékkel,
tájegységekkel, országokkal összekötő szálak. Szépanyám,
krasznai Krasznay Mária testvérei Gábor és Péter. Az 1848/49-es
szabadságharcban és a dualizmus korában játszott jelentős
szerepük**

Készítette: Mikecz László

A Mikecz és Krasznay családok, mint rokon családok ezer szállal kötődnek Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéhez. Dédapám, dr. Mikecz János Nyíregyházán, a Megyeháza épületében lakott családjával, mint Szabolcs vármegye alispánja. Legidősebb gyermeke Károly az Országos Takarékpénztár főosztályvezetőjeként dolgozott Budapesten. László közigazgatási bíró volt. A legkisebb gyermek, Kálmán huszár főhadnagy, majd százados, őrnagy volt. Ezredesi rangig vitte. Göncz Árpád, Magyarország korábbi köztársasági elnöke a rendszerváltás után posztumusz dandártábornokká nevezte ki. A Hadik András Huszárezredben szolgált. Nevéhez fűződik az utolsó győztes huszárhoam az oroszországi Mihajlovkánál

Miért választottam Krasznay Gábort és Krasznay Pétert dolgozatom témájául?

Szépnyám, Krasznay Mária volt. Az ő fivérei voltak Krasznay Gábor és Krasznay Péter. Gábor századosként, míg Péter hadnagyként szolgált az 1848/49-es forradalom és szabadságharcban a 48. honvéd zászlóaljban. Jelentős szerepük volt a magyar közigazgatásban, hiszen Gábor 1872-1890-ig Nyíregyháza polgármestere, míg Péter Szabolcs vármegye főszolgabírája volt. Azért is gondoltam, hogy az ő életüket helyezem dolgozatom középpontjába, mivel a zászlóaljjal az ország több helyén vettek részt harci cselekményekben, így ők védték többek magukkal Komárom városát, vagyis a megyén kívül is harcoltak.

A Krasznay család eredete: Kraszna községből, Kraszna vármegyéből származik a család. Ismert őse Krasznay Litteratus András volt. Első megjelenése a családnak 1461-ből eredeztethető. Idővel Szatmár, Ung, Bereg, Bihar és Zemplén, míg egyik ága Baranya, másik Hunyad vármegyékbe terjedt el. Krasznay Litteratus Pál 1573. szeptember 20-án I. Miksa királytól nemességmegerősítő címeres nemeslevelet nyert, melyet Bereg vármegyében 1702-ben hirdettek ki, Szatmár vármegyében 1765-ben igazoltak. 1581. január 22-én Krasznay Pál Mezőtelegden két telekre kap donatiót Báthory Kristóf erdélyi fejedelemtől és 1585. április 5-én Báthory Istvántól Isóparlagra új adományt. Krasznay Miklósné sz: Selmeczy Borbála 1729-ben a Szatmár megyei ököritói és porcsalmai birtokokra nádori adományt kapott. Már a XVI. században Krasznán is birtokos volt, valamint Szécs, Varsolcz és Lecsmér Kraszna megyei községekben, Kisjenő, Zaránd, Kigyík, és Gálospetri Bihar megyei községekben, Zemplén vármegyében Pazdicson, Sátoraljaújhelyen, valamint Bereg vármegyében Munkácson, , Ung vármegyében: Baranya, Darna, Kistráth, Horlyó, Koromlya, Polyánka községekben, Szatmár¹ vármegyében pedig Csenger és Ór községekben. Szabolcs vármegyében Eszeny, Nyírábrány, Kemece, Nagyhalász községekben, valamint Tamáspusztán. A család tagjai közül Péter/ a

1

termete miatt parvusnak nevezték/ 1495-ben Valkóvár várnagya. Pál 1570-1580 között a telegdi vár prefektusa, 1588-1591 az erdélyi fejedelmek máramarosi sókincstárnoka volt. A Krasznay család a Rákóczi szabadságharc leverése után jelenik meg Szatmár vármegyében.

Két testvér telepedett le itt: Miklós és Imre. Utóbbi táblabíró volt, 1746-ban és 1754-ben Szatmár vármegye főszolgabírája. Ferenc 1777-ben Szatmár vármegye esküdtje. II. Miklós Mária Terézia/1740-1780/ uralkodása alatt harcolt. III. Ferenc 1805-ben Szatmár vármegye alügyésze, 1809-ben táblabírája, 1830-ban az 595 .sz. debreceni volt kerületi táblánál királyi kincstári ügyész.

5 gyermeke volt. Közülük a legidősebb Gábor/ róla lentebb még bővebben szólok/. Ádám/1823-1894/ , 1875-től a vármegye árvaszéki elnöke, s 1884-1889 között helyettes elnöke. Péterről is bővebben szólok majd dolgozatom későbbi részében.

Krasznay Péter 1830. szeptember 15-én született Ökörítón, Szatmár megyében. Római katolikus. Jogot végzett Egerben.

1848. június 16-án önkéntes lesz a debreceni 10. honvédszászlóaljnál. Októbertől őrmester a 25. zászlóaljnál. 1849. június 29-től hadnagy a 48. zászlóaljnál a komáromi vár feladásáig.

1861-1867 között Szabolcs megye esküdtjévé választják. 1872-1902 a megye főszolgabírája. 1867-1890 a Szabolcs megyei Honvédegylet tagja. Kemeccsén halt meg, és ott is nyugszik a katolikus temetőben/síremlékét lásd a mellékletben/.²

Ádám fiai: Ferenc /1854-1894/ , Gábor /1862/ Szatmár vármegye aljegyzője, majd tiszti ügyésze, ügyvéd, 1895 óta kisújszállási királyi közjegyző. Zsigmond/1864/ felsőbányai lelkész, Péter fia /1864/ szilágysomlyói királyi járásbíró.³

A család címerét lásd a mellékletben.

Krasznay Péter 1849 s nyár elején/valamikor május végén/ lett őrmesterből hadnagy Pesten. Pétert a 25. honvédszászlóaljból vezényelték át. Az erről szóló megerősítés június 14-én kelt. Ekkor lett százados Krasznay Gábor főhadnagyi rangból.

A századokat vezénylő századosok: Hunyady Ferenc/2. század/, Mikecz Tamás/6. század/Böszörményi László /1. század/, Uray József /5. század/, Krasznay Gábor / 4. század/. A zászlóalj parancsnoka Rakovszky Samu őrnagy , míg segédtisztje Krasznay Péter hadnagy volt.

Királyrévnél erős volt a császári ellenállás. Az ellenállás különösen erős volt a főutca és annak a mellékutcának a találkozásánál, ahol Mikecz Tamás századai törtek előre.

² Bona Gábor: Hadnagyok és főhadnagyok az 1848/49. évi szabadságharcban Heraldika Kiadó Budapest, 1998.

³ krasznai Krasznay család . Internetről letöltve 2022.05.31.

https://hu.wikibooks.org/wiki/Cmerhatározó/Krasznay_címer

Rakovszky Samu segédtsztjét, Krasznay Péter hadnagyot küldte a közeledő Mikecz Tamáshoz olyan paranccsal, hogy a kertek felől kerüljön a gránátosok hátába. Bár Krasznay a gránátosok orra előtt elrohanva több puskalövést kapott, a parancs sikeresen célba ért, s hamarosan betörhetett a honvédsereg az erődített udvarba.

A század egyik ácsa, egy Postár nevű szabolcsi férfi rést törve a fal tetején elsőként vetette át magát, s a rátámadó három gránátost feltartóztatva a többieknek is lehetőséget biztosított az udvarra való bejutásra. Egy gránátostiszt megsebesítette bár, de továbbra is vitézül forgatva ácsszekercéjét, sikerült védenie magát, míg parancsnoka és Krasznay hadnagy meg nem szabadította szorult helyzetéből.

A 48. honvéd zászlóalj veszteségeit pontosan nem ismerjük, de igen nagyok lehettek. Június 11-i 645 fős létszáma június 24-re 195 fővel csökkent.

A 48. honvéd zászlóalj Naszvad és Érsekújvár között 2 napig pihent, és ezalatt a honvédek attiláit vászonzekére cserélték, ami a meleg időben helyeslésre talált a katonáknál.

Rakovszky Samu ekkor leváltotta segédtsztjét, Krasznay Pétert, és Szentmiklósy Andrást bízta meg a segédtszti teendőkkal. Krasznay Pétert csapattisztként osztották be Kállay Ferenc századába.

Komárom várában egy tisztí küldöttség kereste fel a zászlóaljat. Rakovszkyt alezredessé léptették elő és egyúttal a hadosztály parancsnokává. A honvédek ezt Rakovszky elvesztésének minősítették. Krasznay Péter így ír erről: „annyira felzúdultak, hogy sok idő került bele, míg meg lehetett velük értetni, hogy ez által nem veszítjük el hős vezérünket”

Rakovszky csapataival ment a megkerülő oszlopok parancsnoka Ashermann ezredes is, amikor éjjel 1-kor megindultak a Csillag-erőd mellől. A 25. honvéd zászlóalj haladt elől, s Almás előtt sikerült meglepnie az ellenség előőrseit. Rakovszky három részre osztotta a 48. honvéd zászlóaljat. Az egyes oszlopok előcsapatait Jármay Ferenc, Krasznay Péter hadnagyok és Borcsik Salamon főhadnagy vezette.

A zászlóalj vesztesége Krasznay Péter szerint 30 halott, 49 sebesült volt, de nem egyértelmű, hogy ez alatt alakulata, vagy az összes csapatok veszteségét értette.

Amint hazaértek Szabolcsba a honvédtisztek, máris szervezni kezdték a zászló visszajuttatását a zászlóanyának. Rakovszky ezt mondta: „Hátha még valamikor, vagy nekünk, vagy utódjainknak szüksége lehet rá”...

Október közepén Rakovszky Kemecsére ment a Krasznay házhoz, ahol jelen volt Krasznay Péter és Gábor több tisztársukkal.

Végül a nyírbaktai kastélyba egyedül ment el Krasznay Péter a legnagyobb titokban, hogy a zászlót átadja a zászlóanyának.

1867-ben megalakult a Szabolcs megyei Honvédegylet , melynek elnöke Rakovszky Samu lett, és Krasznay Péter is tagja volt. ⁴

Krasznay Gábor/ 1821-1890/ 1848/49-es honvédszázados, és a dualizmus korában Nyíregyháza polgármestere volt/1872-1890/

Az erős, szigorú katolikus hitet sugárzó apa Krasznay Ferenc táblabíró 1780-ban született és 1846-ban hunyt el, 66 évesen. Felesége Marusi Olasz Erzsébet volt. A Krasznay családot bő gyermekáldás kísérte. Több gyermek igaz, nem érte el a felnőtt kort, példás, törődő családi létben nevelkedtek. Családtörténeti szempontból is forrásértékűek a gyermekek adatai:

1/ Pál, Károly 1814-1814

2/ Julianna, Zsuzsanna 1816-1834

3/ Mihály, Pál 1817- 1819

4/ Katalin 1819-1868 férje Kriston Ignác

5/ Gábor , Imre 1821-1890

6/ Ádám, János 1823-1894 1848-as honvéd, felesége Uray Julianna

7/ Mária, Josefa 1826

férje Mikecz Károly/ szépapám/

8/ Therézia 1828-1844

9/ Ferenc, Péter, Pál 1830-1914 1848-as honvédhadnagy, későbbi főszolgabíró

10/ Valéria,Erzsébet 1833

11/ Elíz, Erzsébet, Julianna 1834-1899

férje Borbély Gáspár 1848-as honvédhadnagy.

A gyermek majd ifjúkor története közül néhány említést érdemel. Krasznay Gábor 1833-ban, az akkor 12 éves debreceni diák a 10 éves Ádám öcsével a nyári vakációban egy kis fakerekű talicskán tolták az akkor 3 éves Péter öccsüket a Szamos árterületén. Péter a vízbe pottyant és majdnem a vízbe fulladt. Szerencsére egy felnőtt férfi épp a lovát itatta és kimentette a vízből. Utána még hetekig kellett ápolni a haláltól megmentett fiút. Gábor, Ádám és Péter között nagyon jó testvéri kapcsolat alakult ki. 1843-ban Gábor vitte Pétert Lőcsére a gimnázium 5. osztályába.

Az 1848-as forradalom Nagykállóban éri Krasznay Gábort megyei jegyző beosztásban. Nagykálló, mint a megye székhelye volt a központja a 48-as szabolcsi események kezdetének. 1848. szeptember 10-én Nagykállóban alakult meg a híres 48. honvédszászlóalj, melyben már a kezdetekkor esküt tesz főhadnagyként Krasznay Gábor.

⁴ Kedves Gyula: Szabolcs a hazáért. A 48. honvédszászlóalj története. Heraldika Kiadó 2002 Budapest.

Krasznay Gábor többedmagával századparancsnok volt.

Krasznay Gábor és öccse Péter Dráva-parton való végleges találkozása könnyes találkozó volt. Örömmel értesítették levélben édesanyjukat, hogy egy zászlóaljban vannak, és Ádám testvérükről is jó híreket kaptak a Délvidékről. Külön örültek az újbóli találkozásnak a kemecsei ismerősökkel, Mikecz Tamással és Kristón Dénessel.

1849. július 1-jén Gábort századparancsnokká nevezték ki. Július 2-án az ácsi csatában megsebesült. A szabadságharc vége Komáromban, a vár védelmében érte.⁵

Itt szükséges megemlítenem, hogy Szabolcs vármegyén átívelve a Krasznay család egy része Szatmárból származott. Krasznay Pál II. Miksa királytól 1573. szeptember 20-án kelt nemeslevelet kapott. Itt említendő továbbá Krasznay Imre csengeri lakos nemesi igazolása. Krasznay Gábor, aki kisújszállási királyi közjegyző nemességét és előnevét a magyar királyi belügyminiszter, mint nemesi főhatóság igazolta 1908 őszén. Ő valószínűsíthetően azonos azzal a Krasznay Gáborral, aki honvédszázados, és Nyíregyháza polgármestere /1873-1890/volt.⁶

⁵ Lucza János:Krasznay Gábor Kemecsei Helytörténeti Krónika 2006/2.

⁶ Bilkei Gorzó Bertalan: Szatmár vármegye nemes családjai. Nagykároly, Gál Samu könyvkereskedő kiadása 1910. 71.

Mellékletek:

Krasznay Péter arcképe

A KRASZNAI KRASZNAY CSALÁD
— NEMESI CZIMERE —

A Mindenható szent akaratából a természet változhatatlan rendjén megnyugodva, fájdalomtól mélyen szomorodott szívvel jelentjük, hogy a forrón szeretett apa, nagypapa, szépapa és após:

krasznai KRASZNAY PÉTER

48—49-ik honvéd hadnagy, Szabolcsvármegye nyugalmazott főszolgabírája,
vármegyei bizottsági tag

életének 87-ik évében f. hó 28-án, az egyházi szentségek ájtatos felvétele után csendesen elhunyt.

A megboldogult hült tetemei f. hó 30-án d. u. fél 3 órakor fognak Kemeccsén a családi sírboltban a róm. kath. egyház szertartása szerint az örök nyugalomnak átadatni.

Az engesztelő-szentmise-áldozat folyó hó 31-én d. e. 10 órakor fog a kemecei róm. kath. templomban az Egek Urának bemutatni.

Kemece, 1916. október hó 28.

Áldás és béke lengjen felejthetetlen porai felett!

Kraszny Mária férj. Mezey Gyuláné, Kraszny Erzsébet férj. öz. Gönczy Istvánné, Kraszny Sándor
gyermekai.

Katits Piroska, Katits Ilonka férj. dr. Avemária Kálmáné, Laskay Endre, Laskay Sándor, Gönczy Márta férj. Nyerges
Ferencné, Gönczy Béla, Gönczy Sándor, Kraszny László, Kraszny Jolán, Kraszny Ilona, Kraszny András
unokái.

Mezey Gyula, Kraszny Sándorné szül. Szikszay Ilona, dr. Avemária
Kálmán, Nyerges Ferenc, Laskay Endréné szül. Délczegh Borbála
vejei és menyei.

Laskay Péter, Nyerges Pál, ifj. Avemária Kálmán
dédunokái.

JÓBA ELEK, NYIREGYHÁZA 1538-1916.

